A°. 1848. N°. 68.

ARNHEMSCHE COURANT.

De prijs dezer Courant, die geregeld *vijfmaal* 's weeks wordt uitgegeven, en wel op *Dingsdag*, *Woensdag*, *Donderdag*, *Zaturdag* en *Zondag*, is *ƒ* 5 in de drie maanden.

VRIJDAG 31 MAART.

De prijs der Advertentiën is, van *een* tot *vijf* regels, *ƒ* 1.00, en voor elken regel daarboven 20 centen, behalve 35 centen zegelregt, voor elke plaatsing.

Binnenlandsche berigten.

's Gravenhage, *28 maart.* In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van heden was aan de orde van den dag de beraadslaging over het ontwerp van wet tot verhooging van hoofdstuk VIII (Marine) der staatsbegrooting over 1848.

De heer *Corver-Hooft* is de eerste spreker. Het spreekt, zijns inziens, van zelf, dat in eenen tijd als deze, er buitengewone voorzieningen gevorderd worden tegen eenen onverhoopten aanval van buiten en beveiliging des lands tegen mogelijke onrust van binnen. Indien men zich in de afdeelingen niet dadelijk bereid verklaard heeft, de ontwerpen te onderzoeken, dan was zulks in geenen deele omdat men de overtuiging der noodzakelijkheid dier voordragten niet deelde, maar omdat men der regering een spoorslag wilde geven, de onzekerheid, die er omtrent de zamenstelling van een nieuw ministerie bestond, niet langer te doen voortduren. Hij erkent gaarne, dat in den tegenwoordigen tijd bevordering van het gemeen overleg wordt vereischt, maar dit mag en moet er niet toe leiden, om wederom een stelsel van blind vertrouwen te omhelzen, dat in vroegeren tijd niet ten onregte aan de Kamer is ten laste gelegd. In den moeijelijken stand, waarin Europa verkeert, zal spreker en gewis de geheele vertegenwoordiging niet aarzelen mede te werken tot vestiging van een vast bestuur, zonder welks bestaan aan de orde in en het behoud van het vaderland zou moeten worden gewanhoopt. Intusschen meent hij te kennen te moeten geven, dat, zoolang de grondwet niet is veranderd, hij bij ons geen verantwoordelijk ministerie kent, en er slechts verantwoordelijke ministers kunnen bestaan. Het staat den koning nogtans vrij, aan de ministeriën die organisatie te geven, als Z. M. goedvindt. Wanneer het alzoo het vraagstuk van vertrouwen geldt, dan meent hij, dat men steeds de ministers en niet het ministerie op het oog moet hebben. De tegenwoordige ministers mogen persoonlijk op aller achting aanspraak maken. Bovendien, in gevolge het koninklijk besluit van 17 dezer, waarvan deze ministers de uitvloeiselen zijn, kan er eene ruime herziening van de grondwet verwacht worden, waarbij op het verlangen en de wenschen van de overgroote meerderheid het oog zal worden gevestigd. De president van den raad heeft, in zijne redevoering van zaturdag jl., die hoop en dat uitzigt verlevendigd. Doch zijne woorden, dat er eene gewijzigde Engelsche constitutie zou worden voorgedragen, komen spreker minder geschikt voor, om het vertrouwen der Kamer te verzekeren. Immers, daarbij komen toch de vraagstukken van de Eerste Kamer en de regtstreeksche verkiezingen al dadelijk in aanmerking, waaromtrent de groote meerderheid der Kamer zich geenszins verklaard heeft in den geest der Britsche constitutie. Ook acht hij het minder doelmatig, dat er thans slechts 6, in plaats van 9 ministers zijn, waardoor de financiën, de koloniën en de binnenlandsche zaken niet onverdeeld kunnen worden behandeld. Verder was hij van oordeel, dat het tegenwoordig hoofd van het ministerie van justitie wel het minste dat departement had moeten beheeren, omdat hij in bloedverwantschap staat tot het hoofd der regterlijke magt in Nederland. Nogtans zal hij de ministers ondersteunen, waar hem dit slechts mogelijk zal wezen, omdat hij een vijand is van systhematischen tegenstand, dat slechts heilloos werken kan, en waarvan de gevolgen zouden zijn tweedragt en verderf.

De heer *Anemaet* herinnert, dat hij steeds behoort heeft tot degenen, die van meening waren, dat het tot nu toe gevolgde stelsel eenmaal tot verderf van het volk zou uitloopen. Ook voor hem was het een verheugend tijdstip, toen de koning tot andere begrippen gekomen was nopens den gang van het bestuur en de verbeteringen, welke ingevoerd moesten worden. Het zal dan ook niemand bevreemden, dat de redenaar, met het oog op het thans gevestigde ministerie, met voorbijziening van alle bedenkingen, welke tegen eene verhooging van marine en oorlog bestaan, de voordragten zal aannemen. Hij moet intusschen verklaren, dat het vertrouwen, hetwelk hij in het nieuwe ministerie heeft, niet onvoorwaardelijk is. Hij zal voortdurend gadeslaan, of de handelingen van het kabinet overeenkomstig zijn met de verwachtingen, welke men daarvan gekoesterd heeft. Mogt dit het geval niet wezen, dan zal hij het zijn pligt achten, met het oog op het belang zijns vaderlands, die handelingen met alle kracht te bestrijden. De hemel geve, zegt de redenaar, dat dit het geval niet moge wezen, en hopen wij, dat onze landgenooten zich mogen verheugen over onze ontwikkeling van staatkundige beginselen.

De heer *de Monchy* wijst er op, dat in de zitting van ll. zaturdag, bij het einde der rede van den voorzitter van het ministerie, vele leden dat ministerie van hunne ondersteuning hebben doen blijken. De redenaar heeft daaronder niet behoord. Hij vleit zich intusschen, dat men daarom aan zijne goede bedoelingen niet moge twijfelen. Ook hij is bereid het ministerie te ondersteunen. Maar hij wil voor zich de vrijheid behouden, om, wanneer eene voordragt naar zijne meening in strijd is met de belangen van den staat, zich alsdan daartegen te verzetten. De redenaar meent dit te moeten zeggen, omdat misschien andere leden van eene andere opinie zijn, waarbij meer op de personen dan op de zaken gelet wordt. Hij spreker kan toch het gevoelen niet aannemen, dat een deel der Kamer zich naar een bepaald stelsel voor de handelingen van een ministerie, een ander daartegen zou verklaren. Laten wij, (zegt spreker) trachten te behouden wat goed is, het vrije oordeel over de voordragten. De redenaar wijst op de ontwerpen, thans in beraad. Reeds dáár is het vrije oordeel benomen. Toen in de zitting van voorleden zaturdag een lid den wensch geuit had, dat de Kamer spoedig in de gelegenheid mogt zijn aan het ministerie een votum van vertrouwen te geven, heeft de president van het ministerie gewezen op de twee thans in behandeling zijnde ontwerpen. De Kamer is dus geroepen een votum van vertrouwen aan de ministers te schenken. Het zij verre, dat de redenaar daartoe ongenegen zou zijn, doch hij betreurt, dat men daardoor het vrije oordeel over de ontwerpen verloren heeft. Ze zijn door het vorige bestuur aangeboden. Spreker zou die toen bestreden hebben, omdat zij in strijd zijn met de nog bestaande grondwet, en dus met de belangen van het vaderland. Hij werpt van zich af het verwijt van eene vaste, kleingeestige, letterlijke opvatting van artikelen 123 en 124 der grondwet, maar er is hier geen sprake van kleinigheden, het geldt hier millioenen. En dan vraagt spreker, of, naar de bepalingen van artikel 124, bij de uitgaven ook niet tevens de middelen moeten worden aangewezen. Dit is billijk, dit is ordelijk. Daarom acht hij de tegenwoordige ontwerpen niet voldoende, nadeelig. Om dit te betoogen, behoeft men sechts de geschiedenis te raadplegen. Na de Belgische revolutie werd ook door de ministers de verzekering gegeven, dat de uitgaven zouden geschieden buiten bezwaar der ingezetenen. Men raadpleegt thans over eene credietwet, wel heeft de afgetreden minister van financiën gezegd, dat er voor 's hands nog middelen in de schatkist zijn, doch hij heeft tevens gewezen op middelen, welke wel degelijk ten bezware der ingezetenen kunnen uitloopen. Dezelfde weg van verwarring zou alsdan kunnen geopend worden. Op die gronden zou dus spreker de ontwerpen bestreden hebben. Hij betreurt dan, dat zij nu echter gemaakt zijn tot een ontwerp van vertrouwen. Om het ministerie te ondersteunen en vertrouwen te schenken, zal hij er voor stemmen. Hij heeft zich intusschen geroepen gevoeld, zijne bezwaren op te geven.

De heer *van Heloma* werpt een blik op de belangrijkheid van het oogenblik. Terwijl in alle landen vorsten met geweld genoodzaakt worden aan eischen toe te geven, wordt hier door den koning uit eigene beweging en rustig aan de wenschen der natie voldaan. Spreker wijst op de zitting van zaturdag, toen het ministerie de gedragslijn aanwees, welke het zou volgen, en een bewijs van vertrouwen vroeg. Wij allen, zegt spreker, kennen den financiëlen toestand des vaderlands. Wij zijn allen afkeerig van nuttelooze geldverspillingen, maar ook allen kunnen wij, wanneer het noodig is, over vele bezwaren heenstappen. Daarbij komt in de eerste plaats in aanmerking of de toestand des vaderlands zulks vordert. En dan kan men in het gegeven geval wanneer men de gebeurtenissen buiten's lands ziet, niet ontveinzen, dat hier eene goedkeuring niet mag geweigerd worden. Spreker zal dus voor het ontwerp stemmen. Hij doet dit echter niet alleen uit voorzegd oogpunt, maar ook omdat hij een votum van vertrouwen aan het ministerie wil schenken. Sedert acht jaren, dat hij lid der vergadering is, heeft hij bij vele gelegenheden op eene hervorming onzer staats-instellingen aangedrongen. Welnu, de koning is voornemens, dit met krachtige hand en vasten wil te doen tot stand komen. Laat men eendragtiglijk dit werk doen voltooijen, het bewind ondersteunen en als een bewijs daarvan de tegenwoordige voordragt aannemen.

De heer *van Beeck Vollenhoven* heeft lang geaarzeld, of hij het woord zou voeren. Hij gevoelde toch, dat dáár, waar het een votum van vertrouwen geldt, elke aanmerking, hoe bescheiden ook gemaakt, den schijn zou kunnen hebben, alsof men dat vertrouwen in twijfel zou willen trekken. Dit wil redenaar echter in geenen deele. Daarom zal hij zich ook onthouden van het vragen naar inlichtingen en ophelderingen, welke hij anders zou gedaan hebben. Dit neemt echter niet weg dat, ook bij het verleenen van dit votum van vertrouwen, hij zich geregtigd acht zijne meening te uiten, wanneer hij zulks overeenkomstig acht met het algemeen belang. Hij heeft dus het woord gevraagd, om te verklaren, dat, bijaldien hij volgaarne bereid is een bewijs van vertrouwen te geven aan hen, die het roer van staat hebben in handen genomen, hij geenszins geacht wil worden de bezwaren, welke uit een financiëel oogpunt in de ontwerpen aanwezig zijn, niet te zien, het bezwaar namelijk, van aanwending van gelden, zonder dat daartoe de middelen zijn aangewezen. Hij weet niet, in hoeverre het tegenwoordig kabinet de geruststellende verzekeringen deelt, door den afgetreden minister van financiën gedaan. Hij zal daar ook niet naar vragen, naardien het onmogelijk zou wezen, aan staatsmannen, eerst voor eenige dagen aan het bewind gekomen, nu reeds tot in de onderdeelen der zaken ingelicht te zijn. Doch reeds nu wil hij verklaren, dat hij verder zwarigheid zal maken uitgaven toe te staan, zonder dat daartoe de middelen worden aangewezen. De herinneringen aan vroegere financiële verwikkelingen maken hem dit tot pligt.

De heer *Enschedé* betuigt zijne vreugde, dat zich mannen hebben opgedaan, die onder de tegenwoordige omstandigheden moeds genoeg hebben gehad, om het bestuur op zich te nemen. Zoo ooit is, in de tijden welke wij thans beleven eensgezindheid onder de verschillende staatsmagten noodig. Hij spreker zal daartoe medewerken en de bewindslieden, waar hij kan, ondersteunen. De voorzitter van den raad heeft zaturdag gewezen op de algemeene beginselen der Britsche constitutie. De redenaar zal geen naauwgezet onderzoek doen omtrent de grondtrekken, welke bij ons daarvan kunnen worden ingevoerd. Hij zal alleen vooronderstellen, dat Z. Exc. op zoodanige constitutie gewezen heeft als op eene staatsregeling, gevestigd op de meening van het beste gedeelte des volks en op een verantwoorlijk ministerie. Is dit zoo, dan moet de redenaar erkennen, dat het een gelukkig denkbeeld geweest is te wijzen op een' constitutionnelen staat van zaken, welke eene reeks van jaren bestaan heeft, onder welken Engeland groote welvaart genoten en eene kracht ontwikkeld heeft, waarover Europa verbaasd gestaan en waarvan zij veel nut getrokken heeft. God geve (zegt spreker) dat ook bij ons die moed niet verloren rake dan zal het ons welgaan. Hij heeft zich ook verheugd dat de mannen thans aan het bewind die taak hebben opgenomen in het belang der orde. Hij vertrouwt, dat zij daarin zullen voorzien, en dat, met behoud daarvan, de ware vrijheid zal geboren worden, zonder welke vrijheid hersenschimmig is. Wat de voordragt zelve betreft, spreker zal daar weinig van zeggen. Hetgeen verlangd wordt, is niet exorbitant. Het is overoodig thans naar de middelen te onderzoeken. De schatkist is niet in zoo ongelukkigen toestand als wel elders. En bestaan er geene middelen, welnu,

men volge het vaderlandslievende voorbeeld van Engeland en verschaffe die.

De heer *Kien* gevoelt zich uit de harde wet der noodzakelijkheid gedrongen de voordragt aan te nemen. De hagchelijke toestand van Europa maakt het dringend noodzakelijk maatregelen van voorzorg te nemen. Wanneer Nederland prijs stelt op het behoud zijner onafhankelijkheid, dan is het in tijden van gevaar noodig, maatregelen te nemen. Spreker zal zich ook voor het ontwerp verklaren om het persoonlijk karakter van de mannen, die aan het bestuur zijn, en bijzonder om degenen, die aan het hoofd van de departementen van Oorlog en Marine geplaatst zijn. Hij verwacht, dat de gelden met oordeel en overleg en ten meesten nutte van den Staat zullen aangewend worden. Het is daarom, dat hij een votum van vertrouwen schenkt. Meer wenscht hij echter voor het tegenwoordige niet uit zijne goedkeurende stem afgeleid te hebben. Geenszins toch kan hij zich vereenigen, met de algemeene adhaesie, zoo als die door anderen aan het nieuwe bestuur is gedaan, alsof men eene algeheele goedkeuring aan de nieuwe ministers moest geven en hen reeds vooraf van zijne medewerking verzekeren. Dit acht spreker voorbarig. Hij wil liever wachten en hij hoopte dit later met meer kennis van zake te kunnen doen. Hij wil wachten, tot dat de ministers niet door algemeene bewoordingen, maar door daden hunne gedraglijn zullen aangewezen hebben. En waarom zou hij het zwijgen, hij heeft zich voorgenomen zoo lang hij lid der Kamer is, te zeggen wat hij meent; reeds begint de goede dunk, welke hij van het ministerie had, te wankelen. Hij is afkeerig van alle noodeloozen reactie-geest, van uitzetting uit posten om staatkundige begrippen. Het is dan alsof men op zijne banier stelt: »maak plaats voor mij en de mijnen." Dit verwekt in den lande wrevel en onvergenoegdheid. Het nieuwe ministerie is eene andere zienswijze toegedaan. Het is begonnen met zoodanige verwijdering. Dit is moeijelijk overeen te brengen met de woorden, door den voorzitter van den raad gebezigd, dat de medewerking van allen volstrekt noodig was tot behoud van het vaderland. De redenaar heeft vermeend dit te moeten zeggen, omdat hij, niettegenstaande de weinige sympathie, welke hij voor het nieuwe ministerie heeft, evenwel, omdat de omstandigheden dit dringend noodzakelijk maken en om het persoonlijk vertrouwen der individuële ministers zijne goedkeuring aan de voordragt niet zal weigeren.

De heer *de Man* verklaart zich vóór het ontwerp. Ook hij deelt evenwel de bezwaren, door den heer *de Monchy* in het midden gebragt. — Doch in dit onderzoek kan thans niet getreden worden. — Men moet het oog op de omstandigheden gevestigd houden. — Wat hebben de ministers daarbij noodig? — De ondersteuning der Kamer; zonder deze kunnen de mannen, die aan het hoofd zijn, hunne taak niet volbrengen. Zij hebben die ondersteuning zelven gevraagd. Spreker wil dan ook zijn votum alleen in dien zin opgevat hebben en er geen staatkundig karakter aan geven.

De heer *van Goltstein* herinnert dat hij een dergenen geweest is, die tijdens de beraadslagingen over het tegenwoordig hoofdstuk der begrooting, zich daartegen verklaard heeft. Hij achtte de uitgaven te hoog opgedreven en hield het voor onstaatkundig de krachten der natie uit te putten in gewone tijden, omdat er alsdan in buitengewone geen middelen zouden voorhanden zijn. Nog thans is dit zijn gevoelen; te gelegener tijd zal hij dit volhouden. Evenwel beaamt hij het tegenwoordig voorstel. Hiervoor moeten dan wel bijzondere redenen zijn. Er heerscht toch een geest van onrust en woeling in verschillende landen. Men is dus verpligt op zijne hoede te zijn, om dien staat van zaken niet naar ons te doen overslaan. In een naburig land is de regeringsvorm omvergeworpen, en eene orde van zaken geboren, welke de vrijheid bovenmate huldigt, maar geene waarborgen voor orde oplevert. Aldaar zijn uitzigten en beloften aan de arbeidende klasse gedaan, welke niet vatbaar voor bevrediging zijn. De voorzigtigheid vordert dus, zich daartegen te wapenen. De redenaar helt daarom over om de voordragt eener behoorlijke wapening goed te keuren. En wanneer men nu ziet aan welke mannen de uitvoering van den maatregel is opgedragen, dan heeft hij het volkomenst vertrouwen. Dan verzekert de kunde, de ijver, de vaderlandsliefde, de bewezen diensten dier mannen, alles in één woord, dat de maatregel behoorlijk en met kracht zal worden uitgevoerd. Doch spreker bepaalt zich hierbij niet. Hij zal de voordragt ook goedkeuren om te kennen te geven dat hij vertrouwen in de nieuw gevestigde regering heeft, niet een blind vertrouwen, maar op geregelde grondslagen gevestigd. Er bestaat een ministerie, dat zich verantwoordelijk stelt. Daarin is niets gelegen wat eenigermate in strijd is met de grondwet. Wanneer spreker de staatkunde der ministers goedkeurt, dan is het omdat hij verzekerd is, dat die strekken zal tot verzekering van het algemeen belang. De voorzitter van den Raad heeft gewezen op de Britsche constitutie, voor onze behoeften gewijzigd. Maar is dit dan zoo schrikverwekkend? Zullen al de bijzondere deelen dier constitutie dan bij ons overgeplant worden? In geenen deele. Men wil dat de ware volksvertegenwoordiging, op hechte grondslagen gevestigd en de verhouding tusschen regering en haar, krachtig gemaakt worde. Zoodanig stelsel moet leiden tot verbetering in het algemeen belang. Wanneer geregeld de volkswenschen door eene behoorlijke volksvertegenwoordiging overgebragt worden, dan zal de regering die kunnen bevredigen, dan zal het algemeen belang behoorlijk kunnen behartigd worden. Op deze grondslagen is het vertrouwen des sprekers in de regering gevestigd. Hij neemt dan de voordragt aan, om het tijdelijke van dien maatregel, die als een gevolg der omstandigheden moet beschouwd worden; omdat hij de mannen, met de uitvoering belast, ten volle daarvoor berekend acht, en omdat hij het stelsel der regering goedkeurt.

De heer *van Haersolte* zegt, dat de optreding van het nieuwe ministerie en de bijzondere omstandigheden in Europa ook in ons vaderland hem bij het onderzoek der tegenwoordige voordragt zullen leiden, en hij dus al de daartegen bestaande bezwaren zal ter zijde stellen. Eene enkele opmerking mag hij echter niet achterwege laten, hoe namelijk zullen de middelen gevonden worden? De redenaar mag niet ontkennen, dat er bij hem groote bezorgdheid bestaat, niettegenstaande de afgetreden minister van financiën een aantal der beschikbare fondsen opgenoemd heeft. — Al die saldo's te zamen, zullen hoogstens twee millioenen bedragen, terwijl bij de voordragten drie millioen gevraagd worden. — De gewone middelen van 1848, zullen bovendien aanzienlijk beneden de raming blijven, en er is dus een te-kort over dit jaar te verwachten. De redenaar haalt dit een en ander aan, om aan te wijzen dat hij onder andere omstandigheden, bezwaar zou zien uitgaven toe te staan, zonder aanwijzing der middelen. Hij zal bovendien niet medewerken, tot eene vermeerdering van schuld, zoo lang het middel van buitengewone belastingen niet is uitgeput.

De heer *van Panhuys* deelt het gevoelen van hen, die zaturdag verklaard hebben, na de beginselen van het nieuwe ministerie gehoord te hebben, daaraan hunne ondersteuning te zullen geven. Wanneer hij nu spreekt van ondersteuning, dan is het niet een *quand-même*, en in alle omstandigheden, maar zoo als de ministers het regt hebben die te vorderen, zoo als die noodig is ten beste van het land. Met ongeduld werd gedurende onderscheidene dagen de zamenstelling van het ministerie verbeid. — Het was allen aangenaam de tijding te vernemen, dat de mannen, die zich thans aan het hoofd bevinden, in moeijelijke omstandigheden, wel de teugels van het bewind in handen hebben willen nemen. — Die mannen hebben regt op ondersteuning. — Ook met het oog op eene Britsche constitutie, moet die ondersteuning verleend worden, naardien de Kamer in haar bekend verslag nopens de grondwet diezelfde denkbeelden was toegedaan. — In dien zin vereenigt spreker zich dus met het ontwerp, en ontzegt hij het bewind zijn vertrouwen niet. Bij die ondersteuning moet men niet te angstvallig in de beoordeeling der ontwerpen zijn, en ophelderingen vragen, welke de ministers, die slechts een paar dagen aan het bewind zijn, onmogelijk geven kunnen. De redenaar wenscht alleen, dat aan de Kamer, welke thans ondersteunen wil, eenmaal de overtuiging zal gegeven worden, dat van 's lands penningen geen meerder gebruik gemaakt is dan noodzakelijk was. — Hij voegt er den wensch bij, dat de herstelde financiën, nog lang in voldoenden staat zullen blijven.

De heer *Byleveld* heeft ten allen deele toegejuicht den maatregel door den koning genomen krachtens de grondwet, welke strekken kan tot handhaving van rust van binnen en verdediging naar buiten, en welke aanleiding heeft gegeven tot het tegenwoordige ontwerp. Hij beschouwt dus de gevraagde verhooging als voordragten van hooge en dadelijke noodzakelijkheid.

Was Nederland niet in een exceptionelen toestand, spreker zou zich met de voordragt, als strijdig met de grondwet niet vereenigen.

De gewigtige gebeurtenissen van Europa de toestand van 't vaderland noopen hem echter alleen het oog te vestigen op de hooge noodzakelijkheid der voordragt. — Het is zaak, dat zij spoedig tot wet worde gemaakt, en de maatregel alzoo geene vertraging ondervinde. Daarom zal spreker over de bedenkingen heenzien, in de hoop dat de regering niet dan met spaarzaamheid zal handelen.

De heer *van Rijckevorsel* heeft, bij het eerste onderzoek, tot de leden behoord, die zich aan dat onderzoek meenden te moeten onttrekken, omdat het bestuur van Marine en Oorlog nog slechts tijdelijk was, en men eerst verlangde te vernemen, of de ministers zich geheel en al met de voordragten konden vereenigen. Spreker had tevens gewenscht, dat het nieuwe ministerie eerst de middelen zou kunnen aanwijzen, waarmede de onderscheidene verhoogingen der begrooting zouden kunnen bestreden worden. Hij betreurt de overhaasting, waarmede thans deze hoogst gewigtige zaak wordt behandeld. Hij had verlangd dat het ministerie naauwkeurig had kunnen overwegen, of 's rijks verdediging werkelijk reeds zulk eene buitengewone wapening vereischt, of de magazijnen reeds zulk eene aanvulling behoeven, en de minister van Financiën zich vooraf geheel had kunnen bekend maken met 's rijks lasten en geldmiddelen. De geachte president van den raad der ministers had wijsselijk niet verlangd, dat de Kamer deze hoogst belangrijke wetten niet zou onderzoeken, maar gezegd, dat hij het als een blijk van medewerking der Kamer zou beschouwen, indien deze zich spoedig bezig hield met de aanhangige voordragten. — Spreker is nu in eene moeijelijke stelling als volksvertegenwoordiger geplaatst. Intusschen heeft hij minder bezwaar tegen de verhooging van het 8ste dan tegen die van het 10de hoofdstuk, en zal hij voor deze wet stemmen.

De heer *Mutsaers* geeft zijn leedwezen te kennen, dat hij zaturdag jl. verhinderd werd in de vergadering tegenwoordig te zijn. Anders zou ook hij niet achterwege gebleven zijn, van zijne ondersteuning aan het nieuwe ministerie te doen blijken. Hij bevond zich op dat oogenblik in Noord-Braband. Daar was hij getuige van de vreugde en het vertrouwen, dat de tijding over de optreding van het nieuwe ministerie te weeg bragt. Hij meent te mogen optreden als tolk uit zijne provincie en van geheel de natie, door te verklaren, dat men volgaarne aan dit ministerie een blijk van vertouwen wenscht te verleenen en hetzelve verlangt te ondersteunen. Eene nieuwe orde van zaken, eene vreedzame omwenteling is tot stand gekomen. Nederland zal op die wijze op nieuw eene eervolle bladzijde in de geschiedenis beslaan. Zij zal dus te schooner zijn, wanneer in deze moeijelijke oogenblikken de Nederlandsche vertegenwoordiging zich eendragtiglijk aan het bestuur aangesloten houdt, om de orde te bewaren en de eendragt te bevorderen, en thans over mindere bezwaren heen te stappen. De mannen, die thans aan het hoofd der zaken geplaatst zijn, verdienen het volledigst vertrouwen; door hen te ondersteunen, zal het hun mogelijk zijn aan Nederland te schenken dat heilrijke verschiet, waarop het aanspraak maken mag, en dat het in ruime mate verdient.

De heer *Smit* aarzelt niet, zijne ondersteuning aan het ministerie te verleenen, als blijk van vertrouwen in de mannen, die het roer van staat in de tegenwoordige omstandigheden hebben aanvaard.

De heer *Corneli* zal deze voordragt aannemen, niet omdat hij veel hecht aan militaire demonstratiën, maar om een blijk te geven van vertrouwen en om het ministerie in de gewigtige omstandigheden van het oogenblik niet te bemoeijelijken, nu het vooral, wat betreft de leiding der buitenlandsche zaken, zulk eene moeijelijke taak te vervullen heeft. Hij wenscht bij deze gelegenheid de aandacht van het ministerie te vestigen op Limburg. Dat hertogdom staat als 't ware, door den loop der omstandigheden, in eene dubbele verhouding. Spreker doelt hier op de betrekking van dat hertogdom tot den Duitschen Bond. In Duitschland wordt eene nieuwe constitutie gemaakt; hier ook; in beide rijken zal men vertegenwoordigers moeten hebben; wat zal nu Limburg moeten doen? Groote verwikkeling kan daaruit ontstaan.

De heer *de Weichs de Wenne* zijne ondersteuning aan het ministerie toezeggende, dringt bij deze gelegenheid ernstig aan op verandering van het belastingsstelsel, vooral ook met betrekking tot Limburg. Het stelsel, dat hij ontwikkelt, is inrigting der belastingen op andere grondslagen, en afschaffing van die, welke op de eerste levensbehoeften drukken.

De heer *van Twist* trekt de gezegden van vele sprekers bijeen. Er is gesproken van ondersteuning aan het ministerie; van crediet-wet; van votum van vertrouwen. Hij wenscht uiteen te zetten, wat hij eigenlijk onder votum van vertrouwen verstaat. — Op den voorgrond staat: dat wij een ministerie hebben; zijns inziens is dit zeer grondwettig; geene enkele bepaling in de grondwet, die er zich tegen verzet. Het denkbeeld van een ministerie dus vast staande, zoo volgt daaruit dat hetzelve onbestaanbaar is, wanneer het niet de meerderheid heeft in de Kamer; en is dit waar, dan zal elke stem *voor* een ontwerp zijn een votum van vertrouwen, omdat de voorstemmer door zijn votum uitdrukt, dat hij wenscht dat het ministerie bestaan blijve, en elke tegenstemmer insgelijks door zijn afkeurend votum wenscht, dat het valle. Ziedaar, volgens spreker, het juiste oogpunt, waaruit de zaak beschouwd moet worden. En omdat hij nu volstrekt niet wenscht, dat die val zou plaats grijpen, maar integendeel verlangt dat het tegenwoordig ministerie met het door hetzelve bekend gemaakt programma blijve bestaan; en omdat hij verlangt dat hetzelve, overeenkomstig dat programma, de rust naar binnen en buiten handhave, en wijders eene grondwet aanbiede, geschoeid op de Engelsche leest, en in overeenstemming gebragt met onze behoeften, — juist daarom verleent hij zijne goedkeurende stem en brengt mitsdien een votum van vertrouwen uit. — Men heeft veel gesproken over die grondwet, geschoeid op de Britsche constitutie, maar daarmede is niet bedoeld, om hier dezelfde uitvloeiselen dier constitutie, met de aristocratie der majoraten, enz. in te voeren; neen, er is gedoeld op de *grondtrekken* der Engelsche constitutie, en wijziging overigens naar onze zeden en behoeften. — Spreker zal voor de ontwerpen, thans in beraadslaging, stemmen, omdat hij het ministerie op deszelfs uitgevoerd programma zal blijven ondersteunen.

De heer *Hoffman* zal mede zijne stem kortelijk motiveren. Hij heeft niet behoord tot hen, die zaturdag onmiddellijk hunne ondersteuning aan het ministerie hebben toegezegd, omdat hij steeds als rigtsnoer zijner stem, de zaken wenscht te behandelen zonder aanzien van personen. Dat zal hij ook blijven doen met opzigt tot de voorstellen van het nieuw ministerie dat hij overigens in genen deele in strijd kan achten met de grondwet zoo als door

sommigen beweerd werd. Veeleer beaamt spreker wat door den schrijver van de aanteekeningen der grondwet is gezegd, dat namelijk de grondwet zonder één ministerie, niet behoorlijk is uitgevoerd.

Hij wil er gaarne bijvoegen, dat hij zich verheugd heeft in de zamenstelling van één ministerie, omdat hij daarin een waarborg vindt voor die eenheid en vastheid van bestuur, welke een volstrekt vereischte is voor het behoud van ons nationaal bestaan.

Bij de beoordeeling der in beraadslaging zijnde ontwerpen, heeft spreker zich afgevraagd of niet buitengewone maatregelen in deze oogenblikken raadzaam en voorzigtig zijn? Zijns inziens hebben de afgetreden ministers wel gedaan zoodanige maatregelen van voorzorg als waarvan hier sprake is, voor te stellen en spreker ziet dezelve dan ook, als nuttig en noodzakelijk, met genoegen opnemen door het nieuw ministerie. Zonder nu, in dien toestand der zaak, over den vorm te twisten of een angstvallig onderzoek in te stellen naar de middelen tot dekking, zal spreker veeleer zijne goedkeuring aan die ontwerpen bereidwillig schenken.

De heer *de Jong van Beek en Donk* wenscht mede zijne stem kortelijk te motiveren. Hij heeft in de zitting van zaturdag met klimmende belangstelling de rede aangehoord van den voorzitter des ministerraads want die rede was zoo bij uitnemendheid geschikt om gerustheid voor het oogenblik en vertrouwen in de toekomst te schenken. Die dag, waarop de president die rede uitsprak, zal dan ook eene gedenkwaardige plaats beslaan in de geschiedenis van ons constitutioneel leven.

Spreker behoeft dien dag wel niet aan te merken als de dageraad van onze burgerlijke vrijheid, want die bezaten wij reeds èn als erfdeel van onze voorvaders, èn door onze bestaande instellingen, maar hij wil dien dag aanmerken als den aanvang van onze staatkundige ontwikkeling, en onzen vooruitgang, en als een einde makende aan al de botsingen, die zich gedurig hebben voorgedaan en die alle verbetering in den weg stonden. Hij stelt het meeste vertrouwen in de mannen die thans geroepen zijn om aan Nederland eene betere toekomst te doen te gemoet gaan. Zij zijn die roeping ten volle waardig. Spreker doet hulde aan de vaderlandsliefde dier mannen van wie welligt nog meer zal verwacht worden dan zij zullen kunnen volbrengen. Hij verklaart dan ook zijne goedkeuring te zullen hechten aan elk vrijzinnig beginsel hetwelk door hen in het staatsverdrag zal worden aangebragt, onverschillig waar ook de oorsprong dier verbeteringen gelegen zal zijn, zoo spreker ze maar voor zich zelven zal kunnen beschouwen als bevorderlijk voor het heil en het belang des vaderlands. Hij hoopt dat het ministerie zich niet alleen zal bepalen tot uitbreiding van staatkundige regten, maar ook tot het invoeren van aanzienlijke bezuinigingen. Anders toch zal alle staatkundige verbetering teleurstelling baren en spreker vleit zich dan ook dat de regering spoedig zal overgaan tot eene verandering van het belastingstelsel, met dien verstande, dat afgeschaft zullen worden zoo vele bestaande impopulaire belastingen en daarvoor in de plaats zullen worden gesteld meer billijke. Hij wenscht ten slotte dat het ministerie de noodige kracht en ondersteuning zal bezitten, dat het er in slage op den vaderlandschen bodem rust en orde te handhaven en te verspreiden en het onweêr af te wenden dat soms van buiten af zich zou kunnen vertoonen. Hij brengt derhalve zijne goedkeurende stem uit als een votum van vertrouwen.

De heer *van Sasse van Ysselt* legt gelijke verklaring als zoo velen zijner medeleden af, dat hij volgaarne zijne ondersteuning aan het ministerie geven zal. Een onbepaald vertrouwen in hetzelve stellende, kan hij volstrekt niet instemmen met het verwijt, door den spreker uit Utrecht gedaan, nopens het verwijderen van den staatsman, waarop die spreker doelde. Ik heb de overtuiging, zoo vervolgde hij, dat, wil het ministerie de zaken tot een goed einde brengen, het alsdan zonder aanzien van personen moet te werk gaan; en schoon ook de hoogste achting voor de personen koesterende, die welligt de slagtoffers daarvan moeten zijn, zoo heeft men hier slechts *zaken* te behandelen en dus alleen daarop te letten.

De heer *van Nagell* wil het ministerie de hand leenen bij het daarstellen der onderwerpelijke verhooging van Oorlog en Marine, daarbij lettende op den toestand van het vaderland en op de dringende noodzakelijkheid tot handhaving van rust en orde. Hij zal zijne medewerking aan het ministerie verleenen, onder voorbehoud om de voordragten, welke spreker zouden toeschijnen niet in het belang des vaderlands te zijn, ook niet aan te nemen. Hij vertrouwt dat het ministerie het welzijn des vaderlands beoogt en wil, en in dat vertrouwen zal hij het zoo veel mogelijk ondersteunen.

De heer *Bots* zal eenige bijzondere bezwaren betrekkelijk de voordragten voorbijgaan, om van zijne medewerking en goedkeuring aan het ministerie te doen blijken. De mannen, die in de tegenwoordige omstandigheden den moed en de vaderlandsliefde hadden de teugels van het bewind te aanvaarden, verdienen dat vertrouwen ten volle.

De heer *Nederburgh* bepaalt zich met te zeggen, dat hij zijn goedkeurend votum uitbrengt als blijk van aanvankelijk vertrouwen en van zijne zucht tot medewerking en ondersteuning. Hij zal alle voordragten van hetzelve aannemen, welke hij vereenigbaar zal kunnen achten met de ware belangen des vaderlands.

De heer *Wichers* wenscht een enkel woord in het midden te brengen, *waarom* hij zijne goedkeurende stem aan deze voordragten geven zal; want, naar aanleiding van het op heden gesprokene, zou men eigenlijk kunnen vragen *hoe* men zijne goedkeurende stem uitbrengt.

Spreker beschouwt die voordragt niet als het werk van één minister, gelijk vroeger het geval was, maar als een voorstel van het *ministerie*.

Hij wenscht zich geluk dat men thans een *ministerie* heeft, en daarom wil hij zijne vreugde er over te kennen geven, dat de koning is begonnen met een ministerie te benoemen. De koning was daarin geheel vrij. De grondwet verbiedt zulks niet; nergens is de magt des konings omschreven of beperkt, met dien verstande, dat er geen homogeen ministerie instede van ministers, zoude mogen bestaan.

Eene andere reden waarom hij het woord opvat is daarin gelegen dat hij geheel instemt met den spreker uit Noord-Braband, die zijne goedkeuring niet kon hechten aan het verwijt door den spreker uit Utrecht gedaan, bevattende eene afkeuring van het ontslag van een hooggeplaatst staats-ambtenaar. Spreker is het volkomen met zijn ambgenoot uit Noord-Braband eens dat van geene *persoonlijke* consideratiën sprake moet zijn. Hoe eerbiedwaardig de man ook zij, waarop men welligt het oog had, hoe consequent hij ook moge zijn in zijne beginselen, spreker ziet daarin niets anders dan de noodzakelijkheid, geboren uit de nieuwe verhouding van het ministerie. Meer nog: juist in die gehechtheid en consequentie aan beginselen, die afwijkend zijn van het ministerie, juist daarin ziet hij de grondigste reden tot ontslag, omdat men, *uithoofde* van die consequentie, zeer zeker op 's mans medewerking tot andere beginselen niet kon rekenen.

Z. Exc. de *president van den raad* dankt voor de blijken van vertrouwen, die heden zoo ruimschoots aan het ministerie gegeven zijn. De verklaring, die zij aan hunne meening gegeven hebben ten opzigte van de bedoelingen en de gezindheid van het nieuwe ministerie is die van al de leden van hetzelve. Z. Exc. geeft het den eersten spreker volkomen toe, dat het wenschelijker geweest ware, dat die leden van het ministerie met geene dubbele betrekkingen hadden moeten belast worden, maar er bestond naar het algemeen gevoelen volstrekt dringende behoefte, om de vestiging van een nieuw ministerie niet langer uit te stellen. Slechts een dag was hem gegeven om dat ministerie zamen te stellen. In zoodanig kort tijdsbestek moeten er beslissende stappen genomen worden. Dat het op den duur onmogelijk zijn zal zulke dubbele zwaarwigtige betrekkingen te bekleeden, ligt in den aard der zake. Hoe lang dit het geval zal wezen is onmogelijk vooraf te bepalen. Al de leden van het ministerie hebben besloten hunne pligten met naauwgezetheid te volbrengen, alles te doen wat slechts in hun vermogen is en des noods met opoffering van gezondheid en van krachten alles te doen wat strekken kan tot bevordering der belangen van het vaderland in dit moeijelijke tijdsgewricht. Zoodra mogelijk zal men trachten de vervulling van dubbele betrekkingen te doen eindigen. Het ministerie, dat opgetreden is, verlangt geen blind vertrouwen van den kant der vergadering. Het is bereid al die inlichtingen en ophelderingen te geven, welke men van hetzelve mogt verlangen. De ondersteuning die men aan hetzelve mogt willen schenken, moet op goede grondslagen steunen. Doch er kunnen omstandigheden zijn gelijk op dit oogenblik, om dat het pas is geconstitueerd, dat er vertrouwen te pas komt om hetzelve in staat te stellen in alle mogelijke behoeften te voorzien en voor alle gevallen gereed te zijn. Uit dien hoofde heeft het er op aangedrongen, dat de afdoening dezer ontwerpen zou worden bespoedigd.

Z. Exc. heeft met leedwezen vernomen, dat het vertrouwen van een der leden uit Utrecht aan het wankelen is geraakt, ten gevolge van een eervol ontslag, dat verleend is. Andere leden hebben een tegenovergesteld gevoelen voorgestaan en den maatregel goedgekeurd. Het heeft een allerpijnlijkst gevoel bij hem gewekt den raad daartoe te hebben moeten geven. Maar de oorzaak daarvan was, dat het eene volstrekte onmogelijkheid was, een homogeen en verantwoordelijk ministerie tot stand te brengen en te doen werken, indien aan het hoofd van den raad van state geplaatst was een man, die geheel andere staatkundige beginselen is toegedaan dan het ministerie dat is opgetreden. Dat was eene volstrekte onmogelijkheid. Ieder die met den gang van zaken eenigzins van nabij bekend is, zal moeten toestemmen, dat het letterlijk onmogelijk was, op die wijze een stelsel ten uitvoer te leggen en de nieuwe beginselen toe te passen. Z. Exc. heeft persoonlijk de grootste hoogachting voor de kunde en het karakter van den afgetreden staatsman; hij heeft zich steeds in zijne vriendschap mogen verheugen; maar voor geene opoffering hoe groot, hoe gevoelig ook, zal hij terugdeinzen daar, waar het geldt het volbrengen van de gewigtige taak, die hij aanvaardt heeft; daar waar het geldt het heil van het dierbaar vaderland! Hoe gevoelig hij dan ook over het gebeurde moge wezen, eer en pligt hebben het ministerie genoodzaakt daartoe over te gaan.

Z. Exc. de *minister voor de Marine en Koloniën* meent, dat wat aangaat het vraagstuk van het vertrouwen, het door den president van den Raad reeds op eene voldoende wijze is behandeld. Na de aanneming van het ontwerp van wet als een votum van vertrouwen, zal worden aangemerkt, is zijne taak zeer gemakkelijk gemaakt. Nogtans had hij ook het strengste onderzoek van dit ontwerp niet geschroomd. Hij zou gereed geweest zijn die ophelderingen te geven welke men van hem had kunnen verlangen. In den gegeven stand van zaken, onderwerpt hij de voordragt met vertrouwen aan de stemming der vergadering.

Z. Exc. de *minister van Justitie ad interim* geeft te kennen, dat het hem innig leed doet, dat hij bij de eerste maal, dat hij in deze vergadering het woord voert, verpligt is, van zich zelve te spreken. Doch na hetgeen door den eersten redenaar van heden gezegd is, ziet hij zich daartoe verpligt. Dat geëerde lid heeft namelijk gezegd, dat hij, minister, uithoofde van zijne naauwe bloedverwantschap tot het hoofd van de regterlijke magt in ons land, elke andere portefeuille had kunnen aanvaarden dan juist die van Justitie. Dit gezegde verpligt den minister der vergadering bekend te maken met den loop der omstandigheden en den stand van zaken, waardoor, naar hij vertrouwt, de gemaakte zwarigheden zullen worden opgelost. Hij geloofde hetzelfde op het waarlijk gewigtige oogenblik, dat de koning zijn raad inriep, op het oogenblik, dat alle ministers hun ontslag hadden verzocht en daarop aangedrongen. In den beginne dacht hij, dat het voldoende was, eenige personen aan te wijzen, die de ministeriële betrekkingen konden aanvaarden, en de koning had grootelijks ingestemd met de gevoelens, die nopens de herziening der grondwet, van wege de Kamer waren blootgelegd. Hij meende derhalve, dat hij zich bloot tot de waarneming der betrekking van lid der bekende staats-commissie kon bepalen en dat hij, na de volbrenging van die taak tot zijnen gewonen kring van werkzaamheid kon terugkeeren. Het hoofd van den staat is echter voortgegaan zijnen raad over vele andere punten in te winnen en in te roepen. Daarbij bleek het dat, indien al de overige ministers nog voor eenige dagen konden aanblijven, dat onmogelijk het geval kon zijn met dien voor Justitie. Nu de staatkundige begrippen van dien staatsman geen ingang meer konden vinden, nu was het ook eene onmogelijkheid geworden, dat hij zijne taak kon volbrengen ten genoege van vorst en volk. De omstandigheden bragten echter mede, dat, terstond de noodige vooorzieningen wierden genomen. Alle de leden der commissie, ja de geheele natie was het eens, dat een ieder verpligt was alles wat hij slechts kon, op te offeren tot verzekering en handhaving van orde en rust. Gelukkig was toen de orde nog nergens gestoord. Het waren slechts blijken van de vreugde des volks, die zich in de laatste dagen hadden geopenbaard, maar hoe ligt konden kwaadwilligen daarvan gebruik hebben gemaakt, om ze tot nadeelige uitkomsten te leiden. In die omstandigheden was het zaak, dat iemand, al ware het slechts tijdelijk, de portefeuille van Justitie op zich nam en het is dit, waartoe hij door den koning werd geroepen en waaraan hij zich verpligt rekende zich niet te mogen onttrekken.

Z. Exc. meent voorts te moeten mededeelen, dat reeds bij den eersten keer, dat zijn raad over de zamenstelling van een nieuw ministerie gevraagd en ingeroepen werd, de naam van het tegenwoordig hoofd van hetzelve genoemd werd en die als uit éénen mond door den tegenwoordigen minister van Binnenlandsche Zaken en door hem werd uitgesproken. Van alle zijden werd in den laatsten tijd op de vestiging van een nieuw ministerie aangedrongen. Men had inderdaad geen rust tot dat men de zekerheid had aan welke mannen het bestuur zou worden toevertrouwd. En toen de drang der omstandigheden dit medebragt, hebben alle de leden, der staatscommissie, hoe ongaarne ook, zich tijdelijk ter beschikking gesteld, om deel van het ministerie uit te maken. Allen hadden het oogmerk buiten eenige ministeriële betrekking te blijven. Juist opdat men ons nooit zou kunnen toevoegen, dat het ons te doen geweest is om het: *ote toi de là afin que je m'y mette.* Van daar dan ook, dat indien het ministerie definitief ware gevestigd, hij zich daaraan zou hebben onttrokken, doch thans heeft hij geoordeeld, dat hij verpligt was zich tijdelijk daarmede te belasten. Vaderlandsliefde schreef hem dit voor. Het nadeel dat daarin kan gelegen zijn, bij de bloedverwantschap, die er met het hoofd van de regterlijke magt hier te lande bestaat, kan echter als overdreven beschouwd worden. Het standpunt van den president van den Hoogen Raad is zoo onafhankelijk, hij komt met den minister van Justitie zoo weinig in betrekking, dat zulks op den een nog op den ander eenigen nadeeligen invloed zal uitoefenen. Indien het ministerie definitief ware gevestigd, de gemaakte aanmerking zou voor Z. Exc. voldoende geweest zijn, om zijne betrekking neder te leggen.

Z. Exc. herinnert, dat de wenschen der Kamer in handen der staats-commisie gesteld zijn. Het is haar pligt om in haar ontwerp het oog op die wenschen te vestigen. Maar het spreekt wel van zelve, dat hoezeer de commissie nu de wenschen van den eenen tak der wetgeving kent, daardoor die der overige takken niet in het minste gekrenkt zijn. Hij gelooft echter, dat er in vele opzigten tusschen die

wenschen de grootste overeenstemming zal bestaan. Het werk der commissie zal eerst aan den koning, daarna aan den raad van ministers en vervolgens aan de Staten-Generaal worden onderworpen. Het ministerie zal gaarne van alle zijden goeden raad vernemen. Het zal komen tot een eenstemmig besluit, dat op overtuiging zal gegrondvest zijn. Reeds is het werk der commissie zoo zeer gevorderd, dat het binnen zeer korten tijd aan den koning zal kunnen worden aangeboden, zelfs met bijvoeging eener memorie van toelichting waaruit blijkt, dat de commissie niet achtergebleven is in het volbrengen met den grootsten spoed van hare waarlijk gewigtige taak.

Z. Exc. *de minister van Binnenlandsche Zaken en Hervormde Eeredienst* bekomt alsnu het woord en zegt dat hij, ten volle beamende hetgeen zijn ambtgenoot van Justitie zoo aanstonds heeft medegedeeld nopens den loop der gebeurtenissen die ten gevolge hebben gehad, dat de leden van het ministerie zich met de zoo moeijelijke taak als thans op hen zal hebben belast, — er evenwel eene omstandigheid is, die Z. Exc. nog noodig acht te expliceren, omdat de gebeurtenissen toch behooren tot de geschiedenis, en het derhalve voor 't vervolg, ook voor de geschiedenis van groot belang zal zijn, om de geheele toedragt dier gebeurtenissen naar waarheid te kunnen beoordeelen. Zijn ambtgenoot heeft dan zoo even te kennen gegeven, dat bij de eerste beraadslagingen, die zij de eer hadden met den koning over het gewigtig onderwerp der zamenstelling van een ministerie te hebben, den naam van den president des ministersraad door hen is genoemd. Het zou naar aanleiding daarvan, eenigermate kunnen schijnen alsof de koning alleen op onze raadgeving, zoo vervolgt Z. Exc., op het denkbeeld der keuze van dien geachten voorzitter zou gekomen zijn. Ik moet dus, in het belang der geschiedenis, verklaren, dat toen ik op den eersten dag, na de gewigtige verklaring des konings, omtrent hoogstdeszelfs voornemens bij Z. M. geroepen werd, ik toen reeds van Z. M. verstaan heb, dat de graaf *Schimmelpenninck* bereids van Londen was ontboden. Het voorstel om aan Z. Exc. de zamenstelling van een nieuw kabinet op te dragen, is derhalve niet zoozeer van mij en mijnen ambtgenoot, die zoo even het woord voerde, uitgegaan, maar van onzen beminden vorst, en het is deze omstandigheden welke Z. Exc. van belang achtte hier mede te deelen.

Eenmaal aan het woord zijnde kan Z. Exc. insgelijks niet nalaten te betuigen, dat ook hij met eenig leedwezen heeft gehoord de zekere afkeuring welke betuigd is, dat de werkzaamheden van sommige der ministers zoo zeer vermeerderd zijn door het minder getal ministers.

Z. Exc. stemt geheel toe, dat in eenen geregelden staat van zaken, als het ministerie eenmaal op vaste grondslagen gevestigd zal zijn, het ondoelmatig en ongepast zou zijn, om zoo veel werks als aan de belangen van meer dan een ministerie verbonden zijn, aan één minister op te dragen; maar bij die toestemming wil Z. Exc. toch niet hopen, dat daaruit in de tegenwoordige omstandigheden, een grond van afkeuring zal geput worden voor de ministers, maar verwachtte hij integendeel, dat men daarin erkennen zal, de zucht om aan de zaken, al dadelijk reeds een geregelden loop te verzekeren en wijders de zucht die hen die er zich mede belasten, bezielde, om allereerst het schip van staat te besturen en het te trachten op kalmer zee te brengen, opdat daarna, met meer beradenheid, de stuurlieden zouden kunnen gevonden geworden, die het met vaste hand en tot heil van den staat in veilige haven zullen kunnen brengen.

De heer *Corver-Hooft* betuigt zijne erkentelijkheid voor de ontvangene inlichtingen van Z. Exc. de minister van justitie. Hij wenscht hem geluk, dat hij de aanmerkingen, door spreker nopens zijner Exc. positie in 't midden gebragt, zoo voldoende heeft kunnen beantwoorden.

Ter stemming overgegaan zijnde, is het ontwerp in discussie, tot verhooging van het hoofdstuk Marine, met *algemeene stemmen* (47) *aangenomen.*

Als nu zijn aan de orde van beraadslagingen over de voorgestelde verhooging van hoofdstuk X (Oorlog).

De heer *van Rijckevorsel* zegt, dat hij steeds van oordeel was, dat eene jaarlijksche begrooting van 12 millioen voor oorlog op den duur de krachten des lands te boven gaat. Daarbij vleide hij zich echter, dat het materiëel in zoodanigen staat was gebragt, dat bij eene omstandigheid als de tegenwoordige aan eene dadelijke aanvulling der magazijnen niet zou behoeven te worden gedacht. Doch aangenomen, dat deze uitgaven reeds strikt noodzakelijk zijn, dan acht spreker het een onmisbaar vereischte, dat men nu reeds wete, waarmede die uitgaven bestreden kunnen worden. Spreker meent, dat die nog niet voldoende bestreden worden, te meer daar niemand bepalen kan, hoelang de tegenwoordige staat van gisting in Europa zal voortduren. Daarom moeten wij volstrekt met onze middelen raadplegen en alle overtollige uitgaven vermijden. Niemand zal toch onze schuld willen vermeerderen, en alzoo het crediet ondermijnen, hetwelk door de opofferingen der natie zoo gelukkig en welverdiend hersteld is. — Het doet spreker overigens leed, dat het algemeen verslag zoodanig is gesteld, dat een afwijzend votum gelijk zou staan met het weigeren van het vertrouwen aan het nu opgetreden ministerie. Het laatste wil spreker geenszins. Hij hoopt, dat hij steeds zijne ondersteuning en medewerking zal kunnen schenken aan de mannen, welke hij geroepen ziet om eene geheel nieuwe leiding aan ons staatsbestuur te geven, en om orde en eendragt in Nederland te bewaren. Hij plaatst zich op het standpunt des redenaars uit Gelderland, maar niet vrijwillig. Hij ook zal zijne stem aan dit onderwerp geven, in het vaste vertrouwen, dat de regering ernstig bedacht zal zijn om de handhaving van het zoo noodzakelijk evenwigt bij onze financiën, zoo door de hoogstmogelijke zuinigheid als 's lands welzijn dit toelaat, als bij het opsporen der noodige middelen niet uit het oog zal verliezen.

De heer *Storm van 's Gravesande* heeft bij het onderzoek in de afdeelingen gewigtige bedenkingen gehad, zich bepalende tot de zeer aanzienlijke sommen welke zijn uitgetrokken voor aanmaak van geschut, projectilen, geweren enz., en voorzeker zou hij, bij het niet ontvangen van meerdere inlichtingen, in elk ander geval als waarin wij hier verkeeren, het ontwerp hebben afgestemd. Intusschen is de stand van zaken beduidend veranderd door de optreding van het ministerie. Het zou nu onedel zijn breedvoerig te ontwikkelen de bezwaren tegen de aanschaffing van zoo veel materiëel, vermits de afgetreden minister van Oorlog niet meer in gelegenheid gesteld is die bezwaren hier op te lossen, terwijl het evenzeer ongepast zou zijn den nieuwen minister, die slechts sedert eenige dagen in functie is getreden, met die bezwaren te overvallen. Spreker zal dus over veel van hetgeen hij anders plan had te vragen, het stilzwijgen bewaren.

Maar er is nog iets dat hem bewoog het woord te vragen, hij wenscht namelijk zijn goedkeurend votum uit te brengen, maar hij doet dat in het vertrouwen, dat toch nogmaals zal worden nagegaan of de som van *ƒ* 766,000 voor het materiëel der artillerie noodig is. Hij bejammert met betrekking tot dit punt te meer de plaats gehad hebbende verkoop van eene hoeveelheid stukken geschut die, zijns erachtens in allen geval geschikt waren geweest tot gebruik voor andere benoodigdheden. Hij hoopt tevens, dat de nieuwe minister van Oorlog een einde zal maken aan die herhaalde proefnemingen op groote schaal, welke in den laatsten tijd plaats hebben gehad, omdat daardoor veel werd gebruikt wat eigenlijk gezegd niet noodig was en dus tot meer nuttige doeleinden had kunnen bestemd worden.

De heer *Corver-Hooft* verklaart op gronden het hooge cijfer der begrooting van oorlog betreffende, tegen het voorgestelde ontwerp te zullen stemmen.

Z. Exc. de *minister van Oorlog* vangt aan met aan te merken, dat de weinige bedenkingen, welke tegen het wets-ontwerp zelve gemaakt zijn, hem zijne taak gemakkelijk maken. Het eenige waaromtrent bedenkingen zijn gerezen, betreft het materiëel der artilleriën. Z. Exc. moet evenwel opmerken, dat men zich in 't algemeen, een verkeerd denkbeeld van de behoefte dienaangaande maakt, vooral in een tijdperk, dat aan de regering de meer bijzondere zorg voor de verdediging des lands is opgedragen. Hij kiest het voorbeeld der bewapening. In tijden van oorlog is het niet genoeg, dat elk man een geweer hebbe, want dat zou zeer onvoldoende zijn. Bij de tot stand brenging van een voldoenden voorraad, moet men in oorlogstijden rekenen op 3 geweren per man. Men dient derhalve een driedubbelen voorraad van wapenen te hebben, om altijd voor behoorlijke aanvulling te kunnen zorgen. Zoo is het ook gesteld met de artillerie. Het in gebruik hebben van stukken geschut, geëvenredigd aan de behoeften van het oogenblik, is niet voldoende; men moet ook hebben datgeen, wat noodig zou kunnen zijn bij eene belegering, terwijl de magazijnen dienen voorzien te zijn om steeds het onbruikbaar geworden gedeelte van het oorlogstuig te kunnen remplaceren. Wat nu betreft de aanmerking nopens het aanschaffen van nieuwe trektuigen van 1830 af, heeft men dezelve blijven behouden uit het oogpunt van zuinigheid, maar nu zou het gevaarlijk zijn die oude tuigen te behouden, en ze in het open veld te bezigen. De vernieuwing was noodzakelijk en derhalve is het pligmatig te achten, dat men zich, bij voorraad, van beider tuig voorzag.

Ter stemming overgegaan zijnde, verklaren zich 46 leden voor en 1 tegen het wetsontwerp, zoodat het ontwerp met overgroote meerderheid is *aangenomen. Tegen* heeft gestemd de heer *Corver Hooft.*

Alsnu zijn aan de orde de beraadslagingen over de voorgedragene verhooging van het 4de hoofdstuk der begrooting voor 1847, wegens de kosten voor de gevangenissen.

Dat ontwerp, wordt, zonder beraadslaging, met algemeene stemmen *aangenomen.*

Ten slotte bekomt de voorzitter van den raad van ministers het woord en legt de belangrijke verklaring af, met betrekking tot de plannen der regering tot verandering van het belastingstelsel en meer bepaald tot *wijziging* en *vermindering* van de accijnsen op het gemaal en het geslagt (zie ons nommer van gisteren).

Niets meer aan de orde van den dag zijnde, wordt de vergadering gescheiden.

Jongste nieuwstijdingen.

ARNHEM, 30 maart.

De koning van Sardinië heeft, na langen tijd geaarzeld te hebben, eindelijk aan Oostenrijk den handschoen toegeworpen en zijn leger Lombardije laten binnenrukken.

De vrijverklaring van Milaan is thans een stellig feit.

Den 23sten zijn de *bersaglieri* of Piemontesche jagers, de voorhoede van *Karel Albert's* leger, Milaan binnengetrokken. Denzelfden dag zijn de Oostenrijksche troepen die de stad tot vijf uren in den ochtend gekanonneerd hadden, onverwachts en zonder kapitulatie, uit de forteres getrokken, hopende door eene snelle terugtogt aan de wraak en de représailles der bevolking te zullen ontsnappen; maar de Milaners, tot het uiterste gedreven door het bombardement hunner woningen, en aangevuurd door den bijstand der Piemontesche hulptroepen, hebben de Oostenrijkers met woede aangevallen en er eene ware slagting onder aangerigt. De Oostenrijksche troepen zijn thans geheel gedesorganiseerd en op de vlugt geslagen, vervolgd door de landbewoners, door de Milaners en door de Piemontesche *bersaglieri.*

Onder de tropheeën der overwinning behoort ook de degen van den marschalk *Radetzki*, die men te Milaan in triomf heeft rondgedragen.

De beruchte *Torresani* (directeur der politie) en zijn medgezel *Bolsa* zijn gevangen gemaakt. Deze laatste heeft gepoogd als boer verkleed te ontvlugten, maar hij is herkend en gevat.

Men heeft op het kasteel eene menigte gekwetste Oostenrijkers gevonden. Het bloedbad is verschrikkelijk geweest, zoo als men zulks na een zoo langdurig gevecht wachten kon.

Een regiment dragonders dat met veel verbittering gestreden had is bijna geheel omsingeld geworden. Men heeft in de citadel oorlogsbehoeften in overvloed gevonden en eene zeer merkwaardige correspondentie tusschen de Weensche hofkanselarij en *Radetzki* ten opzigte van de gesteldheid van Milaan.

Wat *Radetzki* zelven betreft, men weet niet waar hij gebleven is.

Koning *Karel Albert* heeft de volgende proclamatie uitgevaardigd:

»KAREL ALBERT, *bij de gratie Gods, koning van* »*Sardinië, van Cyprus, van Jeruzalem, enz. enz. enz.*

»Volken van Lombardije en der Venetiaansche »Staten!

»Italie's vooruitzigten verbeteren; een gunstiger »toekomst lacht den verdedigers der met voeten ge»tredene regten toe.

»Gelijkheid van rassen, een juist begrip van den »geest der eeuw, overeenstemmende wenschen, deze »zijn de beweegredenen waarom wij ons terstond aan »uwe zaak hebben aangesloten.

»Volken van Lombardije en der Venetiaansche »Staten! Onze legers die reeds op uwe grenzen wer»den bijeengetrokken, toen gij de onafhankelijk»heids-verklaring van Milaan afwachttet, zullen u »thans de verdere blijken komen brengen van den »bijstand, die de broeder van den broeder, de »vriend van den vriend wacht.

»Wij zullen uwe regtmatige begeerten ondersteu»nen, door ons toe te vertrouwen aan de hulp van »dien God die zigtbaar met ons is; van dien God »die aan Italië *Pius IX* schonk; van dien God die, »door eene zoo wonderbaarlijke geestdrift, Italië in »staat heeft gesteld zich zelve te helpen.

»En om u door daden de gevoelens der Italiaan»sche Unie te bewijzen, zoo hebben wij bevolen dat »onze troepen, zoodra zij het Lombardisch-Vene»tiaansch grondgebied betreden, Savoye's wapen»schild zullen voeren boven de Italiaansche drie»kleurige vlag.

»*Turijn, 23 maart 1848.*

»KAREL ALBERT."

Alle andere belangrijke steden van het Lombardisch — Venetiaansch koningrijk zijn opgestaan en voor het grootste gedeelte reeds vrij.

Pavia is door het Oostenrijksch garnizoen verlaten. Reggio, Padua, Verona, Mantua, Venetië hebben de Italiaansche driekleurige vlag geheschen.

Te Mantua heeft de bisschop de vlag, ten aanschouwe der vreemde soldaten, gezegend.

De hertog *van Modena* is op de vlugt. De hertog *van Parma* heeft de wijk genomen naar Turijn; hij heeft eerst eene wijkplaats gezocht in het hôtel *de l'Europe;* maar daar er bij gelegenheid van de omwenteling te Parma en te Piacenza bloed had gevloeid en de inwoners van Turijn zulks wisten, hebben deze het hôtel, waarin de prins zich bevond, in brand willen steken, en de hertog *van Parma* heeft zich verpligt gezien zich eene halve mijl van Turijn te gaan verbergen, onder de hoede van O. L. V. *del Pilone.*

De geestdrift van de Italiaansche bevolking is onbeschrijfelijk. Alom heerscht de edelste geest van vaderlandsliefde en verbroedering. De Oostenrijksche bezettingen zijn allen op de vlugt of afgesneden, en verkeeren in eenen staat van moedeloosheid en neerslagtigheid die hun alle veerkracht ontneemt.

Te Arnhem, bij G. J. THIEME, Boekdrukker.